ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: . . ф. 12 или 30 дин.
на по године: . ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или $7^1/_2$ дин.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова.
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом

Претплата и огласи шаљу се на администрацију, а рукописи уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. А. Пајевића, у дунавској улици.

Рукописи се не враћају.

Број 84. У Новом Саду, у четвртак 22. јула (3. августа) 1893. Год. IX.

САМОУПРАВА ИРСКА.

Ових дана збио се знаменит догађај у енглеском парламенту. Енглески парламент од дужег времена расправља предлог о самоуправи Ирске. Расправа је споро текла, јер је опозиција терала опструкцију. Но старац Гладстон није се дао збунити. Он је предложио закључак, да се дебате могу закључити пре него што се сви говорници изређају. То је помогло и расправа је напредовала, да је 15. јула енглески парламент примио последње основне чланке предлога о самоуправи Ирске у другом читању. Још има само појединости, да се расправе, а треће читање је и онако пука формалност. Ирска ствар је начелно избављена.

Тај дан остаће знаменит у историји, јер је енглески народ тога дана спасао своју част. Стање Ирске било је рана на енглеском телу, а уједно и енглеска — срамота. Ирци су двоструко патили од Енглеске, економски и политички. Енглески племићи приграбили су ирско земљиште, и Ирци су принуђени били, да под тешким условима раде своју рођену земљу. Тамо влада крајња сиротиња и беда. Поред свега тога, што се Ирац рђаво храни и одева, њему је скоро немогуће да уштеди; а ако наступи неродна година, тада Ирци гладују, док се енглеским господарима пресипа. Поред оваке економске зависности ирски народ је био и политички спутан. Самосталност Ирске била је сасвим уништена. Од 1800. године Ирска је била привезана за Енглеску. Једном речи Енглези су Ирцима отели све: и језик и политичку самосталност и економску независност. Само су им оставили веру, али шта су Ирци морали да пате само зато, што су римокатолици?! Протестантизам, који треба да значи ослобођење духова, ваљда није нигде био тако суров као у Енглеској, где је ступио у службу државе, па је држава себи дала верски тип. Римокатолици су од скора у слободној Енглеској изједначени с протестантима. Ирцима није ништа остало до празно име. Каква је то тешка судбина?! Један народ без језика, сиромах, који живи у крајњој невољи, који ништа свога нема, па ипак се бори. Напослетку дочека да силни победитељ положи оружје и да тражи измирења са слабим и побеђеним народом, и то тражи измирење не из какве сентименталности, него што је и победитељ дошао до уверења, да је то неопходни услов, да се одржи величина Енглеске.

Тај страшан прелом духова могао је извести само један Гладстон, тај љубимац свога народа.

Појава Гладстонова очарава енглески народ, којој не може да одолева. Као неки мађијоник, тако Гладстон уме хладне Енглезе да увлачи у круг свог мишљења. Његово идеално схваћање, његови племенити осећаји заносе, одушевљавају; али то не би било доста за једног државника да покаже успеха, а најмање у Енглеској. Државничке идеалисте ако немају озбиљну и стварну подлогу у Енглеској важе као сањалице, које не могу показати успеха. Но Гладстон није од тог соја. У њега је срце и ум упоредо развијено. Кад треба бранити животне интересе енглеског народа, Гладстон се тада не заноси лепим и звучним фразама. Зато му и верује и енглески народ и иде за њим. Енглески народ верује, да се Гладстон у ирскоме питању заузима за праведну и племениту ствар; то је и њега умекшало; али он верује да се Гладстон заузима за ту ствар и за то, што важни интереси Енглеске захтевају да се већ једном тугаљиво ирско питање уклони са света, и само зато се енглески народ покорава вољи Гладстоновој.

Енглези су одавна осећали, да су неуређени ирски одношаји велика сметња; али ни један државник до сада није смео да своме народу предложи толико самопрегорење и самосавлађивање. Што нико до сада није смео, то је учинио велики Гладстон.

Гладстон је био са собом на чисто, да се више оклевати не сме. Он је прво покушао да реши економско питање, да расправи питање о власништву ирског земљишта. Покушавао је 1886. г. да откупом реши питање о власништву земљишта. Но тај му покушај није испао за руком. Кад у томе није успео, јер садашњи поседници земљишта спречише намеру његову, он се сад латио политичке стране тог питања, да изазове решење о самосталности Ирске, јер је мислио, да ће се на тај начин брзо решити и економско питање.

У овом другом покушају као да је Гладстон сретније руке, јер све више расте број присталица његових и у парламенту примају се његови предлози.

Овај рад Гладстонов биће од недогледних последица. Садашњи његов успех значи много. *То је победа начела, да једна држава треба све народе своје и да ни једна снага не треба да остане неупотребљена, ако се хоће, да држава напредује.* Није тешко погодити, да акција Гладстонова има утешне речи за све потиштене народе.

Кад велика, богата и силна Енглеска треба сиромашни и изнурени народ ирски, онда ваљда и друге државе, које су мање и слабије, требају своје народе, који нису у онаком жалосном положају, као што су Ирци.

Успех Гладстонов биће победа једне велике мисли, која ће све више освајати духове и која ће тим јача бити, што се опробала нанеплодном земљишту енглеском. Оно што продире у практичних Енглеза, не може бити празна утопија.

У прилог истини.

(Наставак.)

Г. Аристид тврди, да се код нас учитељу не мили радити с тога, што му његов рад хоће да оцени школски одбор, који се не састоји из подагошки образованих људи. И овде се не могу сложити с тврдњом г. Аристида нити могу веровати, да је тај разлог за оправдање нерада или слаба рада могао чути из уста ма ког учитеља. Већина наших учитеља свесна је свога позива и њој се мили радити и без обзира на то, да ли ће и ко ће рад им оцењивати. Да се неком учитељу мили радити само за то, што ће доћи макар и најстручнији надзорник да му рад оцени, то сад први пут чујем од г. Аристида, а до сада сам држао, да се надзорници постављају више за оне, којима се не мили радити и који само за то раде, што се боје последица нерада. По мнењу г. Аристида нашим учитељима не мили се радити, кад немају стручнога надзора, другим речима наши су учитељи толико несавесни, да неће да раде, кад знају да се немају бојати последица свога нерада. Овако — макар и увијено — пресуђује „праведни“ Аристид наше учитељство. Пресуда та, тако опште изречена, неправедна је увреда оним скромним али вредним раденицима школским, који не очекујући ни од кога признања, живу одани свом позиву са том утехом у души, да су учинили и чине оно, што им њихова дужност налаже.

Наше епархијске школске референте не ћу да узимам овде у одбрану. Ако хоће, нека се бране сами. Нека кажу а и требало би да кажу, како су схватили свој позив, јесу ли и како вршили дужности тога позива. Ако признају, да нису оправдали народно надање, нека кажу, шта им је сметало, шта их је збунило. Нека проговоре и одговоре, ако не ће да их свет не саслуша, па немилостиво осуди. Њихов је ред и њихова реч. Јавно мнење може бити незадовољно с њима али их не сме осудити, док их не саслуша.

За више девојачке школе наш Аристид само толико рече, да би ту требало доста учинити, да се нужне поправке изведу. А зар има завода, код кога не треба више мање поправака? И зар нам школска власт не изводи сваке године по једну или више поправака? А што нема још стручних књига, томе може бити узрок једно од овог двога: или ми немамо стручних људи, који би кадри били такову књигу саставити или пак имамо и људи и рукописа, али ти рукописи не могу да угледају света, јер нема ко да их штампа. Како одговара на ту дилему наш Аристид? Он најпре тврди, да књиге специјалне за учитељске као и за више девојачке школе не ће нико да пише. Па ко је позван, ко је управо дужан, да напише те књиге? Без сумње, учитељи дотичних школа. Па ко *не ће* да напише односно да састави потребите књиге? Учитељи дотичних школа — одговара Аристид. Ако у томе има срамоте и кривице, види се на кога пада. Нека нам сад Аристид наш каже: има ли и он удела у тој срамоти и кривици?

„Нико не ће забадава да пише школске књиге, а још мање да их о свом трошку штампа“ каже г. Аристид. Допуштамо, да ни један наставник не може бити обвезан, да о свом трошку штампа свој

ЛИСТАК

Страшни дани.

(Цртица из природних наука.)

Ко је још писао о страшним данима у ово мирно доба! Нигде рата, тек ако је гдегод помало буне и несташне буне а од страшила баш ништа. Ја се позивам на новине, кад то кажем, јер што знам, шта се збива у свету и око света, знам тек из светских новина, које читам у овој мртвој новинарској сезони. А до мене долазе све сами светски листови или боље да кажем, ја долазим све до самих светских новина, које полазећи из Новог Сада допру чак до Каменице ни за пуна четир дана. Тако ти ја и са мном други читамо и прочитамо брзо све новости па их и дознамо много раније него Буковчани или ти Раковчани.

Зацело је и то нешто страшно и дани, у које се то збива, могу се зацело за мене страшнима назвати, баш критичним данима, кад би се хтели изразити по великом пророку светскога гласа, по Фалбу. Фалбови критични дани нису баш сви страшни. Има њих и благих и средњих, ал ипак као да превлађују страшни дани.

Јесте има страшних дана, има и критичних дана — сваковрсних. Не можеш им, ни врсте набројати а њих ни толико! Мање више сваки дан је по кога страшан! Немојте ни тражити од мене, да набрајам страшне дане, јер сваки зна за себе страшан дан и без мене. Држим, да не бих могао ни своје страшне дане навести а баш сам још млад и, богу хвала, нисам их толико ни имао.

О свима страшним данима не могу свима приповедати али могу коју рећи о Фалбовим страшним данима или, како их Фалб зове, о критичним данима.

Већ је више година, како се Фалб баш размеће неким прорицањем, кад ће бити ружни дани и страшни дани па и у коликој мери ће бити дани страшни — критични. Он ти знаде казати дан, кад ће бити ружно време али је велико питање, хоће ли тај дан баш таки бити, како он изволева прорицати.

Одавно су људи држали да главом месец утече на време, то мишљење преносило се са човека на човека те се и дан данас одржало у простом народу. Истина све више и више ширило се мишљење о томе, ко управља са временом а особито чијој ћуди се имају приписати страшни дани. Свакоме је познато, како велику улогу играју све планете редом и у времену и у судбини људској. Но све то тешко се одржава, јер откуд немоћан, да моћи толике има; откуд потребан, да се тако разбаца или се ваљда месец не држи оне српске пословице: „буди бесан ма плеве јео“.

Не знамо откуд сунцу оне царске силе, оне велике моћи али да све само за то бива и бивати мора, што сунце господари — то је сигурно.

Фалб пак својим мишљењем стоји сасвим на томе, да је месец онај моћник, што равна и са временом на земљи и са земљотресима и са паљењем ваздушних тела по разним мајданима.

Фалб је из мртвих васкресао силу месечеву и хвали се за то и воздиже се, бог те пита како, а све то није ништа ново! Све је то било па и данас постоји и нек Фалб запита и једног само српског сељака, ко прави свакојако време, па ће добити поред других узрока и — месец, но свакојако на прво место доћи ће бог. Ал да Фалб сву силу приписује месецу; њему је месец једино господар и опет господар!

Станимо мало упоредо са Фалбом па рецимо, да он има право! Не, не хитимо, но прегледајмо прво, како он мисли, како суди, како говори, тврди и доказује.

Њему је, као што рекосмо, све и сва месец, ал како месец није свагда земљи једнако близу, нити се увек једнако осветљен земљи показује, па ни према светском екватору не стоји увек једнако, уз то, како ни земља није увек у истим непромењеним приликама — то месец никако не може бити исте силе, исте моћи: он је час јачи а час слабији а час не утече баш никако.

По Фалбу је три врсте критичних дана: слабих, јаких и средњих. Он каже, да ће доћи страшан дан ал који, не може баш да прорекне; он каже који ће од критичких дана бити критичнији а који неће, но одмах и додаје, да таки дан не мора баш бити.

Па чему да се надамо, кад се тако прориче. Ређе је кад одређено, па за то то и није никакво пророштво и не може ни бити. Кад проричеш, реци поуздано и не шеврдај, па ћемо ти пре веровати. Знај, како проричеш, тако ти и верујемо.

Има доиста људи, који су почели Фалбу јако веровати, па су бележили и памтили, Фалбом навештене, критичне дане. Надали се, да ће тих дана доиста збити се све онако, како он оно написа и по свету на све четири стране растури, али, кад се то не догоди једаред па дваред, па кад омахну још који пут, а оно вера пређе у неверу. У почетку су људи много рачунали са Фалбом и са његовим критичним данима а данас готово и не распитују за његове страшне дане, ма да он то прорачунава по не знам каквим математским формулама и ма да чак и „подворник“ новосадске српске читаонице шмампа критичне дане у календарићу, којим честита члановима ново лето. Све не помаже!

А како и да послушамо пророка, кад Хрвати нисмо, да све верујемо, што „пророк“ каже! Како да верујемо Фалбу баш све, кад он вели, да страшни дани долазе већином о новом месецу и о пуном месецу, дакле двапут у месецу и двадесет и четири пута (и нешто више) у го-

рукопис, али да један наставник не ће забадава да напише ручну књигу за онај предмет који предаје, то ако је истина, онда је грозно по моралну вредност дотичних наставника. Та ваљда су ти наставници за то плаћени, да предају, и што предају, могу и треба да имају написано, што би се могло и као ручна књига штампати. Та ваљда за то још не треба посебне награде?!

2. Одбрана школског Савета.

Стање наших школа назвао је Аристид худим и јадним, а што је то стање таково, *шоме је једино крива наша највиша школска власт*, јер не узима ни мало озбиљно ни мало стручно — *као што би шребала да је наша највиша школска власт* — наше јадно школско стање.

Ако је истина, као што мислимо, да је напред реченим доказано, да стање наших школа није очајно, онда не постоји ни она кривица, коју наш „праведни“ Аристид онако одрешито и неумитно товари на савест нашег школског Савета.

Али да, школски савет пре свега није стручна школска власт, као што би требала да је, пребацује школском Савету „праведни“ Аристид. Да видимо, како је састављен школски савет. У школском савету до смрти дра Натошевића седела су четири педагога и два правника. Патријарха председника и члана-свештеника, ма да су и они некада професори били, не ћу рачунати у ништа, као што их и наш Аристид не рачуна у стручњаке. После смрти дра Натошевића остала су у школском савету три педагога и два правника. Може ли г. Аристид одрећи већини школског савета педагошку стручност? Или му је само противно, што у школском савету поред три педагога седе два правника и један свештеник? Ако би узалудан посао био доказивати нашем Аристиду, да у највишој власти наших вероисповедних школа од шест чланова може бити и један свештеник — у садањем случају такав, који је 11 година био професором богословије — а да школски Савет услед тога не изгуби карактер стручног тела, можда му не ће тешко пасти — помирити се са том мишљу, да је у школском савету присуство двају чувених правника не само врло корисно него и крајње нужно, јер се у школском савету често пута решавају и такова питања, где је меродавно знање и искуство чланова правника, пошто педагози старе школе, који сада седе у школском савету, нису толико свестрани, да могу себе и правничким стручњацима сматрати. Кад у школски Савет уђу педагози као што је Аристид, онда ће — дабогме — школски савет постати право стручно тело.

Тај — по Аристиду — нестручни школски савет не узима јадно стање наших школа озбиљно, а то се најбоље види отуда, што је по смрти велеуваженог дра Натошевића поверио школски надзор такође велеуваженој особи — Н. Ђ. Вукићевићу. Садањи заменик главног школског референта — пише нам Аристид — без сумње је био најспособнији за то звање.

Ето тако красно мисли и пише нам драги Аристид. Њему је и Вукићевић и велеуважена особа и без сумње најспособнији за звање главног школског референта па ипак је школски савет најбоље показао, да не узима озбиљно — јадно стање наших школа, кад је школски надзор, ту најважнију пошту, поверио велеуваженој и најспособнијој за то звање особи. Па да човек од чуда не узвикне: ubi mens? ubi ratio? наш мудри Аристиде!

Постављање г. Н. Вукићевића за привременог заменика главног школског референта нападано је до сада више пута и са разних страна па и овог пута нападнуто је од г. Аристида. Ни један од нападача није оспорио г. Вукићевићу способност за то место. С те стране нема нити може бити приговора. Друго је нешто, што боле нападаче.

Кад би дотични знали, коме је од стране моћних оног времена намењено било, да — макар и привремено — седне у столицу покојног дра Натошевића, кад би к томе знали, колико је муке и борбе стало, да се то спречи, као и то, да се је то само помоћу личности г. Н. Вукићевића постићи могло, да су видели и чули изразе гњева због помршених нечијих планова, да нападачи г. Вукићевића и школског савета знају све то, они би, ако су пријатељи српске школе, њезина имена и напретка, благосиљали онај дан и час, кад је школски савет у иркос настојавању и насртању силних оног времена за привременог заменика главног школског референта поставио г. Н. Вукићевића, а њему самом признали би као личну жртву то, што се је поред свога звања, које га је хлебом хранило и храни, примио и привременог заменишта. Или зар би наша српска школа данас боље стајала, да је привременим заменником постао какав обележени др. филозофије из Карловаца или какав обраћени др. права из Новог Сада?

Упражњено место главног школског референта морао је школски савет привремено попунити, а кад га је попуњавао, могао га је попунити само са човеком, који већ какво звање има; јер ми немамо људи способних, који нису у звању каквом. Ма кога да је школски савет поставио, нико се не би за љубав привременог звања, које је могло врло кратко бити, свога дотадањег звања одрекао. Школски Савет није могао мислити, да ће та привременост тако дуго трајати. Мислило се је до састанка сабора. Међу тим сабор се је састао два пута и разишао, а провизорија у замењивању главног школског референта траје и данас. За што, није ми познато. А да због тога не терети никаква одговорност школски савет — то је близу памети. Ми мислимо, да је сабор, који је у стању био попунити место митрополита — патријарха, још лакше могао па и требао попунити место главног школског референта. А кад то сабор у своје време учинио није, школски Савет шта може да уради? Да одузме заменištво г. Вукићевићу, па да га пренесе на друго које лице? За такав корак нема Школски Савет повода ни у досадањем деловању г. Вукићевића нити пак у појави какве феноменалне личности на педагошком пољу код нас.

Против госп. Вукићевића наваћали су други, па наваћа и г. Аристид, да он не може поред најбоље своје воље обавити, како треба, дужности свију оних звања, која је примио, а таквих он има много. Да је на сва та звања г. Вукићевића поставио школски савет, па кад би се збиља доказало, да та звања трпе уштрба, онда би било пута и разлога нападати због тога школски Савет. Овако пак приговор школском савету је неуместан. Ми — шира — публика не знамо, а слабо и разбирамо за то, је ли г. Вукићевић добар председник местног школског одбора у Сомбору, вредан и тачан управитељ основних школа и забавишта и т. д. То су ваше односно сомборске ствари. Ако је добар вама, добар је целом Српству и свему свету. Ако вам није добар, изјавите му неповерење тамо где треба, принудите га на оставку или тужите га оној власти, која му је надлежна судити. — Нас г. Вукићевић интересира само као управитељ и професор препарандије и као привремени заменик главног школског референта. А да ли се те две дужности — у нужди — привремено спојити могу, о томе — мислим — може с већом надлежношћу судити Школски Савет у Карловци него Аристид у Бачкој. Зна Школски Савет, г. Аристиде, да би боље било, кад би се г. Вукићевић могао посветити искључиво или својој дужности у препарандији или дужностима главног школског референта. Школски савет не може га поставити за сталног школског референта, јер тога права нема, а не може га решити привременог заменištва, јер му је стало до репутације наших школа. И тако сутицај прилика собом је донео, да г. Вукићевић мора бити још неизвесно време и заменик главног школског референта и управитељ и професор сомборске препарандије. А да ли он мора и треба да је у исто време и председник местног школског одбора и управитељ свију тамошњих школа — то питање расправите ви, којих се тиче, тамо међу собом и не износите га на јавност, која за то никаква интереса не може имати.

За доказ своје поставке, да је једини школски савет крив, што је стање наших школа худо и јадно, наш Аристид се позива и на то, да је школски савет све до скора слао школског референта, да главном школском референту (јер је овај и професор) на испиту председава, а у ове 2—3 године *економа*, да председава и руководи испитима на нашем педагогијуму у Сомбору.

Све је красно, Аристиде, што сте до сада написали, али ово последње испало вам је дивно за руком. Ви не примате референта, да председава на испитима у препарандији, јер је један од професора по нужди и привремени заменик главног школског референта. Не примате ни двадесетогодишњег члана и подпредседника школског савета, чувеног дра права и признатог јавног раденика нашега, кога ви у својој безазлености само као *економа* познајете и спомињете. Па кога да вам пошаље Школски Савет? Зар другог ког од својих чланова? Та цело је то тело нестручно у вашим очима. Ми на жалост немамо свога универзитета ни свога дра Ажбота. Ми имамо додуше своју богословију. Би ли вам био стручњак који професор с богословије? Видим, да не би. Е, господине Аристиде, видим ја, да ми немамо никог, ко би могао с достојанством председавати испитима на педагогијуму у Сомбору, до ли вас, Аристиде, али која нам корист и од вас, наш јединче, кад се нисте хтели потписати вашим правим — посрбљеним — именом и тачном адресом, да вас узможемо наћи, кад вас устребамо.

(Свршиће се.)

Из историје министарске одговорности.

Од свих драма, којима је богат човечији живот, најдраматичније су оне, у којима јунак са највишег положаја власти и части на један мах слети у понор несреће, која је за њега ужаснија, у колико је он више изнад ње стојао. Министар је у свако доба био велики господин. По теорији, он је само извршилац воље свога монарха, само што се та воља оличава обично у општем, у принципу. Оно што обухвата прави живот, добро или беда сваког појединца, места и звања, строгост или помиловање, ордени и одличја и све остало чему се људи радују или што их ожалошћава, зависи управо од министра, и ако је у важним случајевима потребна и владаочева санкција. Али за та сва преимућства, у уставима свих образованих држава обележена је и нарочитим законима са свим детаљно израђена правила о министарској одговорности. За оно што чини сам, или допусти да неко други учини, министар одговара парламенту, или народу, чији је представник парламенат. Суштина парламентаризма доноси да принцип министарске одговорности може постати конкретан само изменом партијских односа, кад дотадашња мањина постане већина и дође на земаљску управу. У таквом случају министру који је оптужен за незаконитости, не помаже ништа ако би се хтео сакрити за изговор, да је оно, што је он учинио, била воља владаочева. Он је лично за ту вољу одговоран, јер ју је он подстакао и извршио. Кад министри не би били одговорни, њихова моћ надмашала би, ако не би била равна краљевској.

У ствари министарска је одговорност увек постојала. Кад је незадовољство народно достигло врхунац, владаоци су жртвовали своје министре и тиме утишавали незадовољство. Још из најдавније прошлости зна се, да је један министар персиског краља Артаксеркса био обешен због разних недела. У средњем веку та је судбина постигла виртембершког министра финансија Сиса, а да Мазарен није побегао из Француске и он би био те исте судбине.

Министарска одговорност озакоњена је прво у Енглеској, приликом парнице, коју је Чарлс I. подигао против несрећнога лорда Страфорда који је и убијен. Краљ га је жртвовао гњеву већине, а доцније је и краља постигла та иста судбина. Год. 1789. револуционарна Француска прихватила је закон о министарској одговорности и предала је гилотини више министара несрећнога Луја XVI. Тај исти резултат, могли су, у осталом, француски револуционари постигнути и без закона, као што су без закона гилотинирали несрећног краља, краљицу и више њихових најближих сродника.

Законодавство нашег столећа има хуман

дини, кад је многи нов месец лепо и мирно дошао па и прошао; показао се баш као и свака друга новина у прве дане свога брачног живота; како да слушамо пророка, кад се већ многи пун месец љупко смешио на нас, истина са прилично доста тавних црта у разном облику на часном му и пуном лицу — а овамо треба, да је нов месец био, као жена после првих дана по удаји, кад се већ освестила и почела да узима узде у своје њежне ручице, а овамо треба, да је пун месец пун жучи, једа, срџбе, коју треба да излије на свет у свој својој опширности. Не можемо веровати!

Да би Фалб одржао мегдан, не устручава се он казати, да је свеједно његовој теорији и његовом прорицању а догодило се онако, како он каже, ма где на земљи! Е па лепо! На толикој земљи, свакојако се може гдегод догодити на длаку онако, како Фалб пише. Но по том догађају ма где на земљи, не може нико казати, да је Фалб пророк него само Фалб.

Колико је Фалбово мишљење оправдано, каже нам он сам и тиме, што му је доста за доказ, ако се више пута догоди оно, што он прорекне, него што се не догоди. Он прориче десет јаких критичних дана у години, па су шест доиста таки, е, онда он да има право! Ми би могли рећи, да ће он још веће право имати, кад би се једанаест пута онако на земљи гдегод догодило, како он прориче, да ће се десет пута збити.

У својој ревности пророку Фалбу пало је на памет, како ће да оправда и то, ако се не покаже баш никакав страшан и критичан дан а он га је прорекао: ту сунце маскира утецај месечев а месец сирома није кадар да сунце демаскира. Ту баш и лежи! Сунце сунце! Само, кад њега не би било а месец да се ипак небом шеће и креће!

Фалб је уверен, ту нема сумње, да није његова теорија добра, јер се не би састарао, како ће протумачити већ унапред и све неудаће своје. Истина има три врсте страшних дана и он очекује одређенога дана једну врсту али се може баш и натрашке догодити: дан прве врсте, да се лепо преобрази у дан треће врсте или и обрнуто да се збуде.

Па шта значи то! Ја се надам, да ме сунце грије а оно ме лед бије! Цаба те било, боже прости, и таке наде, кад ћу се баш изненадити — опрепељити!

И тај лак преображај тих страшних дана је сигуран доказ, ако није и страшан, да је мишљење на сигурном темељу.

Да је Фалб казао што опширније, какви ће бити средњи и познији дани пролећни у овој деведесет трећој години, па да се хтео начинити оригиналним, то јест, да је те дане хладним прорицао, погодио би. Само што то није редован ток! Хладни дани, готово зимски, и мене су одвратили од писања уобичајенога. Готово усред зиме писао сам хладно и читаоци су хладно и дочекали оно моје написано, с тога сам чекао, да мало отопли, да топлије пишем, па да се надам топлијем и дочеку али дани хладни па хладни и никад лепих дочекати! Скоро до данас чеках, а сад опет уједанпут топли а богме и страшни, јер је поред осталих страхота и комараца страхота! У тој страхоти пишем о страшним данима ал не желим читаоцима страшних дана.

Да би мишљење Фалбово било сигурније, он наводи чак и то, како критичан дан не мора пасти баш онога дана, кад он прориче него и неки дан раније или и неки дан доцније. Ту се да потпуно одредити те казати: јаки критични дани могу доћи дан два пре времена а слаби опет дан-два па и три доцније. Али, кад се сетимо, да је у природи у опште оно јаче, што се дуже справља, а оно опет слабије, што пре избије, онда је тврђење Фалбово баш противно природном току појава. Сетимо се само вулкана, како су јаки, како су опасни, кад дуго мирују а како су слаби они, који непрестано ватру бацају.

Пророк месечева утецаја не преза ни од чега, он се хвата у коштац и са самим познатим појавима природним, да само оно докаже, што је једном наумио. Он не бира пута ни срестава, да дође до цељи: да је месец господар ситуације у времену.

Па какав је све утецај тога месеца. Да видите само: изазива земљотресе, пали по мајданима запаљива ваздушна тела а у времену чудеса чини: он диже буру једаред по земљиној површини а други пут је креће по небесним висинама; он појачава кишу, доводи тучу, он тера водене капљице из облака у неки ред, па широм пада целога света или хвата тек неке узане крајеве. Силеција месец и ведри и облачи, но то све није ништа спрам онога, што он усред лета снег пушта а усред зиме громом бије и муњом пали:

гром загрме о светоме Сави,
усред зиме кад му време није.

Зацело, кад је Србима дозлогрдио зулум турских дахија, те се спремали до се на оружје дигну, умилостивио се силни месец те им таку прилику на небо вргнуо. Онај месец, који нема никаква маха на време ни у својој рођеној колебици.

Како је узвишенији, идеалнији Србин песник, којему свеци, ти божји угодници, таке необичне прилике у онако необично доба стварају на небу,

Јесте, време је на земљи врло различито и јако промењиво, па баш за то не можемо то приписати месецу, за којега знамо, да у небесном свету стоји ниже него и наша сиротица земља. Мора ту бити много моћнијега чиниоца, више фактора и опет свима њима, да је почетак на једном месту: узрок мора један бити, снага једна мора изазивати све то.

С. М.

карактер, па и закони о министарској одговорности. Сад се више не мисли на вешала или точак, чим се незадовољне гомиле дигну против кога од министара. За време дебате о окупацији Босне цео свет у Угарској мислио је да председник министарства Коломан Тиса, ако не сврши у тамници, јамачно му судба неће бити мање жалоснија. Али је тада у Угарској био и један једини човек, који је, нашом несрећом, тако био убеђен у своју добру звезду, да је свако вече играо мирно своју партију карата, као да цела земља спава. Тај човек био је опет Коломан Тиса. Прошле године Младочеси у аустријском царевинском парламенту предлагали су да се оптужи гроф Шенборн, аустријски министар правде, али нису успели.

Изузимајући овај случај с Авакумовићевим кабинетом у Србији у овом столећу има само три случаја да су министри оптужени и кажњени. Први је случај у Енглеској, други у Француској, трећи у Норвешкој.

У Енглеској оптужен је лорд Мелвиљ, најинтимнији од интимних пријатеља Питових. Мелвиљ је био први лорд адмиралитета. Кад се узме у обзир, да је он поставио Нелсона за команданта операционе флоте и да победа трафалгарска пада у дане Мелвиљевог управљања марином, онда се не може рећи, да Мелвиљ није добро администрирао. Парница, која је против њега била дигнута под изговором недопуштене употребе државних новаца, свршила се 12. јуна (по н.) 1806. г. његовим часним ослобођењем. Изван сваке је сумње, да је жалост и туга због те парнице убрзала смрт Питову, те и не дочека да види пријатеља ослобођеног. На самрти је Пит рекао: капитулација аустријске војске код Улма (17. окт. 1805. г.) и парница против лорда Мелвиља два су најтежа удара за њега.

Рђавије од лорда Мелвиља прошли су 1830. г. министри Шарла X., који су потписивали злогласне наредбе што дадоше повода јулској револуцији. Одмах, чим је револуција победила, министри су били похапшени. Парламенат их је оптужио а Cour de Paris, суд, који је изабрала комора перова (pairs), осудио је министре на вечито заточење. Четворица осуђених били су: кнез де Полињак, министар правде Пејроне, министар просвете Гернон Ранвил и министар Шантелуз. Од свих министара најдостојанственије се држао Гернон Ранвил, који је у министарском савету гласао против оних наредаба и потписао их против своје воље, само да му другови не би пребацивали; Полињак је ваздан врдао бранећи се, а најутученији био је Пејроне, прави виновник преступа. Свет је у Француској очекивао смртну пресуду и кад се чуло да су министри осуђени на вечиту тавницу, дигла се у Паризу таква олуја незадовољства, према коме се Лафитово министарство показало тако слабо, да је морало пасти и уступити место Казимиру Перијеру. Осуђени су одведени у Хам у тавницу. Пејроне је помилован у октобру, а остали у новембру 1836. год.

Трећа парница против министара била је у Норвешкој 1883. год. Тада су оптужена два министра: Сермел и Черулф и девет државних саветника: Фокт, Холмбек, Хелизен, Јенсен, Муте, Бахке, Јохавзен, Швајгард и Херцеберг. Главна тачка оптужбе била је, што су саветовали краља да не публикује измену устава, коју је учинио стортинг (парламенат), који има права да и без пристанка краљевог мења устав. То је питање спорно међу норвешким правницима, али радикали оптужише министре и саветнике. У дебати, која је поводом те оптужбе била у парламенту, говорио је — прави уникум у историји парламената — шесет и један посланик, а има их свега осамдесет и пет.

Тужба је била поднета у марту, а 18. маја била је прва седница државног суда и лактинга (горње куће). У тој седници донета је одлука да се против сваког министра у државном савету засебно ради, да се дакле, образује једанаест различних државних судова. На тужиоцима остао је вечити прекор, што су у државни суд увели политичаре, који су у горњем дому са свим непријатељски говорили против оптужених министара. Парница је почета 7. авг. а завршена је 27. фебр. највишом казном за Селмера — отпуштањем из свих јавних звања и накнадом новчаном од 18.225 круна. Краљ је 11. марта публиковао т. зв. „краљевски диктамен,“ у коме је рекао: „јако ме боли што је таква парница била могућа у Норвешкој.“ 17. марта Черулф је био кажњен истом казном, као и свих девет саветника, само су ови прошли без новчане глобе.

Нови Сад, 21. јуна 1893.

— **Срби и Бугари.** Од каквих средстава Бугари не презају, само ако мисле, да могу послужити сврхама за којима они теже, најбољи је пример овај најновији догађај, о коме пишу „Виделу“:

Бугарски агитатори су, пре неколико дана, запалили у Кичеву православну (патријаршијску) цркву, у којој се, наизменце, служила служба и на грчком и на словенскоме језику, те је с тога јако сметала бугарским пропагандистима у достизању њихових смерова. Надлежне су власти повеле најживљу истрагу по овој ствари, и већ је у затвору 8 људи, на које је пала сумња да су ову паљевину извршили. На захтев велико-дебарскога владике, који привремено седи у Кичеву, валија је препоручио кичевском кајмакаму, да дело најстрожије иследи, те је оправдана нада, да виновници овога недела неће измаћи заслуженој казни, а бугарски ће се агитатори у будуће добро узети на ум при бирању средстава у борби противу својих противника.

— **Стање у Старој Србији.** Положај Срба у Старој Србији, у тој колевци српске државе, све је жалоснији. О томе пишу једном београдском листу ово:

„Из гиљанскога краја у Старој Србији не престају стизати немили гласови о недаћама, што их наши сународници трпе само зато, што је тамошњи кајмакам, Рустем-ефендија, непријатељски расположен према свему што је српско. Лабавост у вршењу дужности, о којој Рустем-ефендија сваким даном даје све више доказа, дала је маха свима оним фанатичким испадима, грубим насиљима и переду, који владају у целој кази. Ми ћемо навести неколико примера, да покажемо то стање, у коме се наши сународници налазе:

1. На путу између села Каменице и Свирца ухватили су низами једну Српкињу и ту је у житу силовали, због чега је она опасно оболела.

2. Спахија Илади Селим-агин, у селу Каменици, ухватио је попа, и, ни крива ни дужна, испребијао га на мртво име.

3. У Шаранској реци Ђоки Мачкаровићу, доброме домаћину, лопови су везали руке и ноге усијаним ланцем и тражили паре. Ђока је грдно исакаћен а за лоповима нико не трага.

4. Некакав Негру, у селу Брестовцу, отео је са саме свадбе девојку Константинку и тек после дугих мука од стране Срба, вратио је.

5. У Бољевцу су разрезали лопови намет на сељане, рабошем, у суми од 50 лира и траже, да им се то исплати, а нарочито су се окомили на тамошњега домаћина Перу Младеновића.

6. Сали ага, из Гиљана, у чифлуку Божевару тражи само девојке да му раде у пољу, а људе све растерао, те је то све село натерано у збег.

Ови су примери довољни да карактеришу у пуној мери распусност и варварство како најближе околине Рустемове, тако и потчињених му органа, који су равнодушни према свему овоме. Знајући врло добро, да се све ово дешава без знања Високе Порте, којој је на сваки начин стало до законитости и реда у целој царевини и да овака недела могу само дирати осетљивост Њ. В. Султана, који је дао и сувише доказа, да су му подједнако мили сви поданици и њихово спокојство — ми искрено жалимо што се оваке појаве могу дешавати, те се с разлогом надамо, да ће надлежни учинити што до њих стоји, да се овакве појаве на даље онемогуће и прави виновник казни.“

Политички преглед.

— **Француски лист о румунском збору.** Озбиљни и угледни париски лист *„Журнал де Деба“* говори у једном од својих последњих бројева о румунском збору у Сибињу и врло се лепо изражава о истом збору. Поменути лист мисли, да се, осим жеље за разрешењем уније између уже Угарске и Ердеља, која се, и по мишљењу француског листа не може испунити, — сви остали румунски захтеви, а особито они у погледу важења румунског језика у настави, судству и управи морају испунити; то би био уступак, који је и Аустрија без штете своје учинила Чесима. „Журнал де Деба“ додаје још и то, да је питање румунске народности у Угарској опасно *не само по унутарњи, него и по спољашњи мир*, и Румуни намеравају, да се обрате жалбеним меморандумом на европске силе и специјално на савезнике Аустро-Угарске. — Против овог писања француског листа наравно да се подигла читава бура у мађарско-чивутској штампи, која назива француску политику „булеварском“ политиком, али таке празне речи не могу побити суд једног непристрасног и угледног јавног гласила.

— **Србија.** Вапредно заседање срп. нар. скупштине, која ће се опет састати 21. јулија (2. авг.) о. г. закључиће се, пошто се реши извештај истражног одбора о оптужби против чланова бившег кабинета Авакумовићева. Пресуда у овој ствари тешко да ће се прогласити пре новембра месеца. Намера истражног одбора, да се оптужени министри ставе у истражни затвор, као да је са свим напуштена. — Социјалисте у Србији изаслаће два изасланика на међународни социјалистички збор у Цириху.

— **Избори у Бугарској.** Као што се у напред могло знати, избори за бугарско собрање, који су нарећени за ново, петогодишње, заседање бугарског собрања, извршени су с потпуним успехом владиним. Но тај потпуни успех не састоји се само у томе, што је у собрање ушло 152 чистих Стамбуловаца, него и у том, што му је, као што вели „П. Лојд,“ пошло за руком, да протури у законодавно тело и 9 опозиционара. „П. Лојд“ посвећује уводни чланак бугарским изборима и вели да је много већи успех Стамбуловљев, што је успео да створи себи „опозицију“ од 9 гласова, него што има уза се 152 својих присталица. У другим земљама владе морају из све снаге да се боре против опозиције, а у бугарској мора влада сама да ствара себи опозицију. Па да ко рече, да Стамбулов није парламентаран државник?

— **Трновски митрополит Климентије** осуђен је на вечито прогонство. Ова је пресуда донета на основу турског кривичног закона. Али како ова врста казне у Бугарској нема право и како се не може извршити пошто нема никакво место за прогонство, виши судови ће свакојако преиначити пресуду. Мисли се, да ће коначна пресуда гласити, да се митрополит Климентије интернира у каквом манастиру.

— **Пољаци и Чеси.** „Дзијеник Полски“ доноси чланак од пољског нар. заступника Витолда Левицкога о садашњој политичкој ситуацији у Аустрији, у којем спомиње и познати чески „Lex Trautenau“ т. ј. закон о установљењу немачког окружног суда у Трутнову. „Ми не знамо, вели, како ће се друге странке владати према том закону. Ми од своје стране уверавамо, да трутновски закон неће наћи потпоре у пољском клубу. За њ се неће подићи ни један пољски глас, ни једна пољска рука. Хтели смо овде само потврдити, што је данас свуда познато у круговима пољских заступника, да неће за трутновски закон гласати ни група краковских заступника, ни демократски заступници а нити југогалички автономаши. Пољски клуб ће га одбити једногласно на основу својих старих начела. Пољаци хоће до душе, да се у смислу бечких пунктација устроји у Трутнову окружно судиште, али на то неће никада пристати, да се то учини на уштрб правима земаљских сабора. С тога захтевамо, да се та ствар реши на ческом сабору.“

— **Ђумручки рат између Русије и Немачке.** И трговачки и политички свет јако занима ђумручка размирица између Русије и Немачке, која од неко доба влада између те две државе и која се преобратила у прави рат ђумручки. Трговински преговори између Петрограда и Берлина нису дакле успели и руски министар финансија објавио је за немачку робу максималну тарифу т. ј. немачка роба имаће да плаћа највише ђумрука. Наравно да је то са немачке стране морало изазвати реторзију, и немачки званични лист публиковао је 17. (29.) о. м. указ, по коме се на најглавније руске производе при увозу у Немачку има ударити 50% ђумручког вишка, а то је толико, колико да се руским производима забрањује са свим улаз у Немачку. Уједно је с немачке стране наређено, да ова наредба има одмах постати правомоћном, те она важи и за оне руске производе, који су већ прешли руску границу. Овим је дакле опет бачена једна велика сметња међу руско-немачки споразум.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 21. јула 1893.

— **Главна скупштина срп. учит. конвикта у Новом Саду.** Чланови оснивачи и потпомагачи „срп. учитељског конвикта у Новоме Саду“ држаће сутра у четвртак 22. јула (3. авг.) у Н. Саду своју редовну главну скупштину у дворани више девојачке школе. Дневни ред исте скупштине износиће 12 тачака. Према важности ове лепе и хумане установе надамо се, да ће се г. г. чланови одазвати у великом броју позиву управног одбора истог конвикта, којим позива на скупштину. Ми од срца желимо, да се после ове скупштине придруже овој племенитој установи и они српски учитељи а и други наши родољуби, који до данас још нису чланови конвикта.

— **Путовање краља Александра I.** Српски краљ Александар I. предузеће, као што јавља један београдски лист, пут по иностранству, где ће се састати са својим оцем, бив. краљем Миланом, одмах чим народна скупштина заврши своје седнице, а то ће бити најдаље до краја овог месеца.

— **Немачко пев. друштво „Фросин“** у Новом Саду приређује у корист своје благајнице у недељу 25. јулија (6. авг.) о. г. у Заплеталовој гостионици на овд. паробродској станици *забаву с игранком*. Улазница од особе 70 новч. а од породице 1·50 фор. Програм ове забаве састоји се из 10 песама и комада за свирку. Други део програма је игранка. Суделује војена музика 70. пешачке пуковније. Почетак у 8 часова у вече.

— **Први српски пароброд.** Први пароброд српског бродарског друштва „Мачва“, као што јављају београдским листовима, приспео је у прошли четвртак у Турну Северин а у понедељак приспео је у Београд. Чланови управе српског бродарског друштва отпутовали су у недељу на сусрет новом пароброду, који је свечано дочекан на београдској станици. Почетком септембра приспеће и други пароброд, реморкер „Београд“.

Новости са стране.

— **Путовање надвојводе Фрање Фердинанда.** Наш презумптивни престолонаследник, надвојвода Фрања Фердинанд од Есте на свом путу око света на оклопници „Царица Јелисавета“ стигао је у насеобину француску Нову Каледонију у Аустралији. Надвојводи су Енглези у Аустралији говорили, да не сврће у Нову Каледонију, јер ће га тамо Французи хладно дочекати, усљед чега надвојвода науми, да у најстрожијем инкогниту остане један дан у Новој Каледонији. Али кад је гувернер, г. Пикије, по налогу француске владе с највећом и најсјајнијом помпом дочекао „Царицу Јелисавету“ и кад је надвојвода видео, како су ново-каледонци одушевљени, изненадио се, скинуо своје инкогнито и остао три дана у тој француској насеобини; уверио се, да су га енглеске власти хтеле да обману и да су правиле сплетке, кад су му говориле, да ће га Французи хладно дочекати. Надвојвода је пешке прошао кроз варош, па су га свуда одушевљено поздрављали. Као страстан ловац надвојвода је и на Новој Каледонији ишао у лов на јелене. Гувернер је приредио у почаст високом госту и пратњи му банкет, на којем је г. Пикије наздравио цару Фрањи Јосифу I. и надвојводи, који је одговорио здравицом председнику француске републике г. Карноту. Музика је том приликом одсвирала аустријску химну и марсељезу. Растанак је био тако исто срдачан као и дочек.

— **Емилио Кастелар,** велики родољуб и славни говорник шпански, повлачи се са свим с политичког поља. У скупштини посибилиста што је држана дана 16. (28.) о. м. у Мадриду, предао је Кастелар водство странке Абарцуци. Емилио Кастелар био је и одличан публициста, али сада намерава да и новинарски рад са свим остави па да се занима само књижевним радом и питањима.

— **Велик пожар у Лондону.** У престоници енглеској беснио је 6. (18.) јула ужасан пожар, који је уништио 25 трговачких домова. Ватра се појавила у штампарији Браун и др. И ако је већ у 3 часа у јутро било на лицу места 30 парних штрцаљки, ипак се ватра није могла локализовати.

— **Страховит злочин.** Ових се дана у близини Брисела, у месту Ватерлову, догодио злочин, коме у аналима криминалне повести нема примера. Месар Гримонпре убио је своје рођено дете, раскомадао га и продавао поједине делове у својој касапници. Месаров слуга пријавио је злочин, — а народ је навалио на касапницу, где је хтео удавити месара. Редарство је овог варвара затворило.

НОВИЈЕ.

БЕЧ, 20. јулија. Кнегиња црногорска *Милена* долази у Беч, где ће се више дана бавити, па онда одлази у Карлсбад.

БРИСЕЛ, 20. јулија. „Ендепанданс Белж“ говорећи о руско-немачком ђумручком рату изражава бојазан, да ће се на скоро борити место тарифама, оружјем. — „Ле Нор,“ званични лист руски у Бриселу, који је лане престао излазити, излазиће опет. Уређиваће га један руски државни саветник.

ПАРИЗ, 20. јулија. „Фигаро“ приписује руској флоти у средиземном мору велику важност и вели, да би се руски бродови у случају рата могли снабдевати храном из француских пристаништа.

ЛОНДОН, 20. јулија. „Тајмсу“ јављају из *Буенос Ајреса*, да у покрајини Буенос Ајрес и Санта-Фе још траје устанак. У Ла Плати су многи усташи заробљени.

Трговина.

НОВИ САД, 21. јула. (2. августа.) Жетвена, односно вршитбена пољска радња још траје те су пијаце са довозом слабо посећене. На будимпештанској пијаци је понуде са шеницом довољно, а покрај умерене воље за куповање одржале се досадање цене. Равно се исто спровео посао за минула два дана и на нашој пијаци. У нас се плаћа шеница стара и нова прва 6 ф. 70 н., средња 6 ф. 50 н. Наполица 6—6 ф. 10 н. Зоб 7—7 ф. 20 н., Јечам 5 ф. 60 н. Кукуруз 5 ф. 40 н. Све од 100 кгр. —

*

У БУДИМПЕШТИ, 20. јула. (1. августа.) У терминским закључцима закључена шеница за јесен 7 ф. 77—79 н., за пролеће шеница 8 ф. 15—16 н. Раж за јесен 6 ф. 66—70 н. Кукуруз за авг.-септ. 4 ф. 98—5 ф., за мај-јуни кукуруз 1894. 5 ф. 31—33 н. Зоб за јесен 6 ф. 60—61 н. Репица кол за авг.-септ. 15 ф. 70—80 н.

*

Течај вредности и новаца на берзи у Будимпешти 21. јула (2. августа,) 1893.

Наполеондори (20 франака) .	9 ф. 61 н.
4% угар. ренте у злату. .	115 ф. 60 н.
4% „ „ „ крунама .	94 ф. 55 н.
Деонице угарске банке . .	336 ф. 50 н.
Деонице аустро-угар. банке.	417 ф. 25 н.

Огласи.

Ad M. 234
ex 1893

ОГЛАС.

Од стране потписанога као врховног управитеља стипендијске закладе пок. Јована и Марије Трандафил, становника негда новосадских, овим се обзнањује, да ће се салашка земља те закладе лежећа поред Кисача у тако званом Најгрунду под парц. број $\frac{5153-5155}{5}$, $\frac{5153-5155}{4}$, $\frac{5153-5155}{3}$, $\frac{5153-5155}{2}$, $\frac{5153-5155}{1}$ и 5154 у једном комаду у површини од 206 $\frac{450}{2500}$ новосадских или 322 $\frac{250}{1600}$ катастралних јутара дана 6. Августа 1893. по нов. кал. у 9 сати пре подне у писарни срп. прав. епископа у Н. Саду путем устмене дражбе под закуп издати на три године, и то од 1. Нов. 1893. до 31. Октобра 1896.

Услови закупа и ситуациони план земље могу се у поменутој писарни увидети.

Ко у дражби учествовати жели, дужан је пре почетка дражбе 500 фор. у име пишманлука у руке г. Јустина Коњовића као изасланика подписанога закладнога управитеља положити.

У **Карловцима**, 8. (20.) Јула 1893.

Георгије,
Патријарх.

3—3

Број 5256 — 1893. 1—3

Оглас.

Овим се у смислу закључка градског заступства од 27. јула т. год. број 90 од стране подписаног градског поглаварства даје на знање, да ће се путем јавне дражбе, која ће се у просторијама овог поглаварства 23. августа т. г. у 10 сати пре подне држати, издавати под закуп на 3 године почевши од 1. јануара 1894. следећа општинска земљишта лежећа у подручју овога града:

1. Земљиште под кат. бројем 1751—64 у површини од 210 јут. 705 □°.
2. Земљиште под кат. бројем 1749—50 у површини од 209 јут. 816 □°.
3. Земљиште под кат. бројем 1767—74 од 88 јут. 753 □° и то под следећим уветом.

а) Исклична цена биће за сваку годину по јутру 15 фор. а. вр.

б) Сваки дражбователь дужан је пре упочете дражбе положити у име жаобине у руке дражбеног поверенства за земље, на коју је вољан дражбовати, 5% од изкличне цене.

в) Жаобина ће се вратити дражбователима тек после одобрене дражбе од стране градског заступства.

г) Дражбава ће се усмено и уз писмене понуде, које се овом градском поглаварству до дана и сахата добро запечаћене поднети и на даље да су провиђене са прописаним биљегом, горе означеном жаобином и очитовањем, да су дражбователу сви дражбени увјети познати, те да на њих пристаје.

Остали дражбени увјети могу се код подписаног градског поглаварства увидити у званичним сахатима.

Градско поглаварство.

У Митровици, 30. јула 1893.

За градског начелника
Др. Н. Јовановић.

Др. Паја Мартиновић
ОПШТИ И МЕНИЧКИ АДВОКАТ

јавља штованој публици да је своју адвокатску писарницу

У СТ. БЕЧЕЈУ 1—3

у својој кући отворио.

Бр. 5479 — 1893.

СТЕЧАЈ.

Код муниципалне вароши **Вршца** има се попунити место варошког порезног сенатора са годишњом платом од 1000 фр. а. вр.

Молбенице са доказом о способности у порезној струци ваља најдаље до 3. (15). Августа о. г. високородном господину жупану Александру Николићу од Рудне поднети.

У **Вршцу** 13. (25.) Јулија 1893.

Семајер
градоначелник.

3—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
СТЕВАНА ПЕТРОВИЋА И СИНА
У ЗЕМУНУ

потребује једног старијег и једног млађег спомоћника.

Рефлектанти треба да означе у оферту кад могу доћи и ако је могуће фотографију да приложе. 2—2

ДР. ФР. ЛЕНГНЕЛА
БРЕЗОВ БАЛСАМ
(Birken-Balsam.)

Брезов сок познат је из давних времена као улепшавајуће средство а кад се исти по упутству изумача кемијски у балсам приуготови, онда је од чудноватог дејства. Ако се у вече лице намаже, већ сутра дан се примете перут и чиме лице постаје бело и нежно. Цене са упутством

1 фор. 50 новч.

Добити се може у Будимпешти код: **Josef v. Török, Apotheker, Königsgasse,** као и у реномираним апотекама у провинцији. 9—14

УПРАВИТЕЉА
ЛЕОПОЛДА ЛАНДЕСМАНА

висок. кр. угар. министарством наставе са правом јавности овлашћена

дечачка школа и васпитни завод
(са шест разреда грађанска школа)
у СУБОТИЦИ (у Бачкој).

Ова грађанска школа спрема своје питомце за препарандију, трговачку академију, индустријску и кадетску школу; оспособљава их за звања државна, трговачко-индустријског подухвата; за чиновнике обезбеђујућих и банкарских завода. Слушаоци ове школе могу прећи у школу шумарско-земљоделску и марвено-лекарску. У заводу се учи и говори:

српски, мађарски, немачки и француски.

4—15

Брижљиво васпитање, савесна пажња на наклоност, којој струци питомац тежи. Строг надзор. Цене умерене. На захтевање се шаљу програми бесплатно.

Ђаци, који у школама нису успех постигли, или одрасли који б хтели чиновници постати а немају атестата од четврте односно шесте грађанске школе, примају се и савесно припремају, да убрзо дотичне испите положити могу.

КАЛМАР И СЕКЕЉ

АТЕЉЕ ПРВОГ РЕДА
НАЈНОВИЈА ПЛАТИНОТИПИЈА
неуништива бакрорезна имитација.
Беч, Будимпешта; Нови Сад:
Поштанско здање. Петефијева улица.

4—

МАРИАХИЛФСКА
ТРГОВАЧКА ШКОЛА У БЕЧУ
(Mariahilfer Handelsschule in Wien, VI. Mariahilferstrasse 107.)

Циљ је ове школе, да младиће за две године у свима трговачким наукама обучи и тако усавврши, да су у стању у сваком трговачком комптору или новчаном заводу добро радити. У трговачким струкама учи се исто што и у трговачким академијама, а разлика између ове школе и академије само је та, што се у академијама осим чисто трговачких предмета уче још и многи други, који за трговца нису од потребе; због тих предмета пак траје учење на академијама 3 и 4 године, дочим се на овој школи та иста трговачка циљ **за 2 године** постигне.

На истој предају 17 одабраних професора и ваљаних стручњака, а успех у прошлој години био је тако изврстан, да су од **236** ђака 57, дакле четвртина свију ђака са похвалним и одличним успехом (mit Vorzug), а само 5 са недовољним успехом свршили. — Скоро сви ђаци (осим неколицине), који су прошле године ову школу свршили, већ су до данас смештени са лепом платом у угледним трговачким кућама и заводима.

Потписани управитељ као Србин пази особито на Србе ђаке, а да би исти што лакше и боље своју циљ постигли, држе се за њих засебни часови, у којима им Србин учитељ помаже на српском и немачком језику. Ако се пак довољан број ђака Срба пријави отвориће се за њих засебно одељење, у ком ће се и на српском и на немачком језику предавати.

Програм шаље се на захтевање франко.

Стан и кост збринуће потписани по жељи код честитих фамилија.

Проф. НИКОЛА КАПАМАЏИЈА
управитељ.

2—6

НОВИ САД, 20. јулија (1. августа) 1893.

Част ми је П. н. публици до знања ставити да ћу од данашњег дана у

НЕШКОВИЋЕВОЈ
БУДВАЈСКОЈ ПИВНИЦИ

осим пива, вина и другог пића побринути се и за изврсну кујну, из које ћу издавати јело како у локалитетима у месечној претплати, тако и изван куће по цени врло умереној.

Препоручујући се П. н. публици, умољавам за што многобројнију посету и остајем

са особитим поштовањем
АЛЕКСАНДАР ГАЈЕР.

2—2

Претплатници на ручак и вечеру примају се ОДМАХ.

ПРОМЕНА ЛОКАЛА
САЛОН МУШКОГ ОДЕЛА
Адолфа Франкла и сина
основан 1852. год.
налази се сада у новосазиданој лотриншкој кући (Lotringhaus)
У Бечу (Wien.)
I. Kohlmarkt 20. Mezzanin

велики избор енглеских и француских помодних штофова у свим квалитетима по умереној цени уз солидну послугу.

Поручбине по мери одправљају се одма. 3—

2—3

СТЕЧАЈ.

На новоустановљено место учитеља овим се расписује стечај.

Плата је учитељу: 450 фор. у готовом новцу, 75 фор. у име станарине дотле док општина не буде у стању стан у природи дати, 25. фор. у име школског послужитеља, 11·5 фор. за писаћи прибор. 1. ланац ораће земља и 400 хвати баште.

Изабрани учитељ дужан ће бити у од школ. одбора одређеном разреду све законом прописане предмете предавати, и у цркви појати.

Рок стечају траје до 21. августа по ст. к. када ће се и избор обавити; првенство ће имати онај, који докаже да је музикалан, те ће у стању бити као коровођа певачку дружину ноталном појању и певању учити за које ће од општине засебно награђен бити,

У *Кумани* 12. Јула 1893. год.

Школски одбор.

ВИЗНЕРОВА СРЕДЊА ТРГОВАЧКА ШКОЛА
ОСНОВАНА 1860. ГОДИНЕ.

ЈАВНА
СРЕДЊА ТРГОВАЧКА ШКОЛА
у Темишвару.

Ова школа има исти учевник и **значај трговачке академије**, састоји се из три разреда и даје свршеним ученицима право на *једно годишње службовање у војсци.*

Предаје се на немачком језику.

Са овом школом спојена је добро уређена грађанска школа са 4. разреда као приправна школа.

Предавања почињу 20. августа (1. септембра.)

На изучавање немачког језика обраћа се особита пажња.

Програме и извештаје даје управитељ.

3—3 **Франц Визнер.**

БРЗА И СИГУРНА ПОМОЋ
против болести у стомаку и њених последица.

Најбоље и најзгодније средство је за очување здравља, чишћења и одржавања сокова у чистоти па дакле и крви, и за потпомагање доброг сваривања свугде већ познати и омиљени

ЖИВОТНИ БАЛЗАМ дра РОЗЕ.

Овај од најбољег и најлековитијег биља најбрижљивије зготовљени балзам, употребљује се с потпуним правом у свима тешкоћама при сваривању, грчевима у стомаку, недостатку апетита, накиселом подригивању, навали крви, шуљевима и т. д. Усљед тог својег изврсног дејства постао је овај балзам сигуран и опробан народно-домаћи лек. **Велика боца стоји 1 фор., мала 50 нов. — Хиљадама похвалних писама стоје на углед.**

Опомена! Да би фалзификатима стао на пут, чиним свакога пажљивим, да је свака боца од мене самог по оригиналном пропису зготовљеног **животног балзама дра Розе** увијена у плаветан картон, на коме се по страни налази у немачком, чешком, мађарском и француском језику натпис: **Животни балзам дра Розе из лекарнице „код Црног Орла" Б. Фрагнера Праг 205—III.**" на челу боце налази се овде на страни истављена, у смислу закона депонована заштитна марка.

Заштит. марка.

Прави животни балзам дра Розе може се добити само у главном стовариштy произвођача

Б. ФРАГНЕРА

у апотеци „код Црног Орла" у **Прагу**, 205—III., у **П. Саду** код г. **Г. Плавшића** апот., у Панчеву код г. г. Франца Бауера и Фр. Радде, апот.

Све веће апотеке у Аустро-Угарској имају овог животног балзама на стовариштy.

Код истога се може добити

„Прашка универзална домаћа маст,"

хиљадама захвалних писама, приповнато сигурно средство против свију запаљења, рана и отока. Ово се са сигурним успехом употребљује при запаљењу, застоју млека, при отврдлости жен. груди, одбијању детета од сисе; при апцесима, отоцима од крви, при загнојењу и чиревима; при отоцима око ноката, тако званог црва на прстима, на руци или нози; при отврдлостима, надувености, отеченом врату (дривне); при тако званој масној израсли, мртвој кости и т. д. — Сва запаљења, отоци, отврдлости, и надувености могу се за најкраће време излечити, а где је већ до загнојења дошло, може се оток за најкраћи рок без бола извидати.

У дозама по 25 и 35 новч.

Опомена! По што многи ову прашку универзалну домаћу маст фалзифицирају чиним свакога пажљивим, да се по оригиналном пропису зготовљена само код мене може добити. Она је права само онда, ако су жуте металне дозе, у којима се маст налази, у црвене напутке за употребу (у 9 језика) и у плаветне картоне увијене; на картонима се налази овде на страни истављена заштитна марка.

БАЛЗАМ ЗА УШИ,

најбоље и многим покушајима на сигурно опробано средство за лечење наглувости и за повратак са свим изгубљеног слуха. **Бочица 1 фор.** 16—26

Власник и издавалац: Дружина Браника. Одговорни уредник Никола Јоксимовић. Штампарија А. Пајевића у Новоме Саду